

A Waambaar Zin Pol Xa Waan Sin Amun Efesas A Dor Vaamaravazang Pana A Waambaar Angkari

Pol xa varaar a waambaar angkari xa waan sin aubina di inaxam paazaai la bina laba Efesas kuna vadikdikang ainaxam paazaaiang sin naandi, xawit pana amun matmalabuk taksaat sin naandi. Ka viraai naandi wana amun daxaiang ka varas sin Nakmai wana naandi. Ka viraai zaait naandi wana dina raagul malasing faa lalozang ainaxam paazaaiang sin naandi.

Efesas a bina laba ma xa rauxin aiza laba. Araan Pol ma Saailaas di waan farawuk iaa wana fazeiang pana a Dorang Daxa, di waan iaa Efesas. Lamur Pol xa iziar inaan pana a maariaas urul. Lamur araan Pol xa iziar la vaal a vaamaazikang la bina laba Rom, naan ka varaar a waambaar angkari. A maariaas iwana fararang ka malasing AD 60.

A baar Efesas ka malasing kari:

- (1) 1:1-2 A dor vaamaravazang
- (2) 1:3-14 Ka vatangin naandi di mitat suruk aizarang sin naandi lamaskana Kaarisito
- (3) 1:15-23 Ka maainung adu naandi dina zuruk a rexaazang ma a dikdikang sin Nakmai
- (4) 2:1-10 A lan iwana vaamuzazang sin Nakmai iwana zaxot faulinang aubina

- (5) 2:11-22 Aubina di inaxam paazaai, naandi amun Judaa o xawit amun Judaa, dit faraxas faraxai be
- (6) 3:1-21 A mazamang sin Nakmai ma a matmalabuk sin Iesu iwana sasaxotang dia
- (7) 4:1-6:20 A varaviraaiang iwana gigiuang a sasaxotang ma ainaxamang sin Nakmai
- (8) 6:21-24 A vaanongang iwana dorang

A Dor Vaamaravazang

¹ Nia xari Pol, a aaposal zin Iesu Kaarisito wana a sasaxotang ma ainaxamang sin Nakmai.

Ga varaar a waambaar angkari xa waan sinim aubina ninis sin Iesu naagu raagul inaan Efesas, naagu los faaratunaan Iesu Kaarisito.

² A daxaiang ma a luaai xa waan sinim ka wat sin Nakmai Damana dia ma a Piran Iesu Kaarisito.

Lamaskana Kaarisito Nakmai Xai Lis A Daxaiang Sin Dia

³ A wisfaaruiang kana waan sin Nakmai Damana a Piran sin dia Iesu Kaarisito. Naan ka ra lis amun daxaiang faakdul zin dia iwana laklagai, wanaze dia di iziar lamaskana Kaarisito. Amun daxaiang kanaan ka iziar la lia. ⁴ Avuna mumua pis araan kawit nanga na vaziaar a pira angkari Nakmai xa ra kalin dia lamaskana Kaarisito, xuna dia dina ninis ma xanawit ta vaakarang pana dia lamarana. Lamaskana matmalabuk sina iwana sasaxotang dia, ⁵ mumua pis naan ka kalin fanong adu xana zaxot dia xuna balazang a funalik sina lamaskana Iesu Kaarisito. Pana a sasaxotang ma ainaxamang sina ma wana a nanamang sina,

naan ka giu malasing kanaan. ⁶ Malasing ma a wisfaaruiang ka waan sin Nakmai wana a daxaiang sina xa marmari daxa ina naa ra ralaas dia wana lamaskana Naatna ina naa sasaxot.

⁷ Lamaskana Kaarisito a daraaina xa ra wul vaxarom dia ma Nakmai xa ra naxaam pizin amun matmalabuk taksaat sin dia lamaskana a daxaiang kanaan sina xa laba mase. ⁸ A daxaiang kanaan naa ra vukin fakdul laaxur wana dia, varaxai wana a mazamang ma a rexaazang faakdul. ⁹ Malasing ma lalozang a nanamang sina, naan ka ra vatangin sin dia a sasaxotang ma ainaxamang sina ina waamua xa ra izi vunfun. Naa ra vatangin lamaskana Kaarisito. ¹⁰ Kana malasing kari: Naan kana urif fatu amun saan faakdul ila lia ma ila pira angkari xuna naandi vaakdul dina iziar lawaana a waamua azaxai, naan Kaarisito. Nakmai xana giu vatfaraxazin ma xana balas la raan naa ra kalin tasin fanong.

¹¹ Nakmai xa ra kalin dia lamaskana Kaarisito wanaze mumua pis naan ka ra kalin fanong adu xana malasing kanaan pana ainaxamang sina wana dia. Ma bulaai naan ka gigiu amun saan faakdul lalozang a sasaxotang ma ainaxamang sina. ¹² Naa giu malasing kanaan kuna a wisfaaruiang kana waan pana marmari daxaiang sina wanaze maam amun Judaa maam aubina maadi ra tabung simbang faraxai wana ainaxam paazaaiang pana Kaarisito. ¹³ Ma nim saait aubina xawit amun Judaa, araan naagu ra langarin a dorang faaratunaan angkari, a Dorang Daxa, Nakmai xa zaxot faulin nim. Ma araan

naagu inaxam paazaai wana Kaarisito, Nakmai xa rasin a vaakilanang sina wana nim, a Laklagaai a Raabu ina naa ra xalxalin mumua. A vaakilanang kari xa vatangin adu nim aubina zina vaatak lamaskana Kaarisito. ¹⁴ Ma a Laklagaai a Raabu xari a varumaraiang a vaakilanang sin Nakmai xuna vabalozang adu mur la raan Nakmai xana wul vaxarom aubina zina ma naandi dina zuruk amun saan daxa ina naa ra xalxalin aaxan aubina zina vaatak. Malasing ma a wisfaaruiang ka waan pana a marmari daxaiang sina.

Pol Xa Maainung Pana Aubina Di Inaxam Paazaai

¹⁵ Malasing ma araan ga ra langar adu naagu inaxam paazaai wana a Piran Iesu, ma naagu sasaxot aubina ninis faakdul zina, ¹⁶ kawit ga ziaavus pana wisfaadaxaiang sin Nakmai xu nim. Ma lamaskana amun maainungang surugu, gat naxaam nim.

¹⁷ Gat maainung adu Nakmai zin a Piraana dia Iesu Kaarisito, ma naan saait Damana dia ina xa bas pana marmari daxaiang, kana ralaas nim pana a mazamang ka wat sin a Laklagaai a Raabu ma xana kaas ainaxamang sinim ma xana akpaat lis a vuvuna dorang sina xuna a rexaazang sinim pana Nakmai xana laba wana a rexaazang i waamua. ¹⁸ Gat maainung saait adu naan kana vamaravaas a maskana nim kuna naaguna rexaazin azaan dia dit simbong faraxai wana ainaxam paazaaiang ina Nakmai xa ra viring dia xuna raumanaiang. Azaan angkanaan amun lulugaan lapuk ka marmari daxa mase xa iziar zimbong dia aubina ninis sina. ¹⁹ Ma

gat maainung saait adu naaguna rexaazin adi dikdikang sin Nakmai ina naat fawaalang dia di inaxam paazaai. A dikdikang kanaan sina xa laaup pana amun dikdikang faakdul. ²⁰ Ma wana a dikdikang kanaan naan ka ra varamaraat faulin Kaarisito ziaana maatang ma xa vaziaar naan la mit sazaxa zina ikula la lia.

²¹ Ma naari Kaarisito xa laaup pana amun laklagai rawarak faakdul mase malasing kari: amun laklagai dit paamua ma amun laklagai di rauxin a burburaaiang ma amun laklagai di rauxin a dikdikang ma amun laklagai di rauxin aiza laba. A burburaaiang iwana aiza Kaarisito xa laaup marazaat pana amun iza wana a roroiang kari ma wana a roroiang mur. ²² Nakmai xa rasin amun saan faakdul lawaana burburaaiang sin Kaarisito ma xa kalin naan malasing a Waamua iwana amun saan faakdul xuna vawaalang aubina di inaxam paazaai. ²³ Aubina di inaxam paazaai, naandi a winpina Kaarisito. Ma Kaarisito xai sfaar naandi wana naan faakdul. Ma xai sfaar zaait amun saan faakdul lamun lan faakdul.

2

Nakmai Xa Varoro Dia Lamaskana Kaarisito

¹ Paamua la raan kawit naagu inaxam paazaai, naagu rat laxau amun lus sin Nakmai ma naagu rat gigiu amun matmalabuk taksaat, ma amun saan angkanaan ka zop famaas nim. ² Naagu rat falos amun matmalabuk taksaat ila pira angkari

ma naagut langar zin Saatan, a waamua ila bik-abar i nana mof, ma taning a laklagaaina xat faamuzas lamaskana naandi ina di iaatumbaai zin Nakmai. ³ Paamua dia zaa it di ra raagul malasing aubina di iaatumbaai. Dit famalavit a winpina dia ma di rat falos amun sasaxotang taksaat ila maskana dia ma amun inaxamang sin dia nanga. Ma la raan di ra iziar malasing kanaan, dia aubina iwana matmalabuk taksaat ma a boromaazikang sin Nakmai xa ra izi nimniman pana watang laaxur wana dia.

⁴ Singsaxai Nakmai, naan ka bas pana varamaaluvang, ka sasaxot famarazaat dia, ⁵ malasing ma naan ka ra varoro dia lamaskana Kaarisito araan dia di ra maat lamaskana amun matmalabuk taksaat sin dia. Faaratunaan, Nakmai xa ra zaxot faulin nim be avuna wana a daxaiang sina. ⁶ Lamaskana Iesu Kaarisito naan ka varamaraat fauzaa dia laaxur varaxai wana Iesu ma xa vaziaar dia la kin siziarang sina ikula la lia, ⁷ xuna Nakmai xana vatangin adi daxaiang sina ma xana balas la maravas sin amun patkul lamur. Pana a daxaiang sina xa gigi amun saan daxa xun dia lamaskana Iesu Kaarisito. ⁸ Avuna lamaskana daxaiang Nakmai xa ra zaxot faulin nim araan naagu inaxam paazaai. Kawit adu nim nanga naagu vuvuna azaan angkanaan, kawit. Azaan angkanaan a talazang ina xa wat sin Nakmai xa waan sinim. ⁹ Naan kawit na zaxot faulin nim avuna wana amun faamuzazang daxa naagu ra giu, xawit, taulaan taxazak kana langga wana. ¹⁰ Avuna Nakmai nanga xa ra vabalos fatalamin mase dia, ma xa vaziaar dia lamaskana Iesu Kaarisito xuna giuang amun faamuzazang daxa

ina naa ra nimnimanin tasin aaxan dia dina giu.

Dia Vaakdul Di Zaxai Be Lamaskana Iesu Kaarisito

¹¹ Malasing ma nim kawit amun Judaa naagu inaxam paazaai, araan naanaa xa luk nim, naagu iziar wana aizarang sin aubina xawit amun Judaa. Amun Judaa di ftuk pizin a vang pakpak, ka vaakilan adu naandi zin Nakmai. Naagu naxaam faulin adu dit fakilaan nim adu nim kawit sin Nakmai wanaze xawit naagu ftuk pizin a vang pakpaaka nim. Singsaxai awat matmalabuk angkanaan aubina di gigi wana mita naandi nanga. ¹² Naaguna naxaam faulin adu waamua naagu iziar nanga lawalaa ziaana Kaarisito, ma nim kawit amun Israael, ma a rudaxaiang ina Nakmai xa ra xalxal wana, xawit sinim. Ma wana roroiang sinim iriat la pira angkari, xawit naagu rexaazin Nakmai ma xawit naagu zimbang faraxai wana ainaxam paazaaiang pana a roroiang mur. ¹³ Faaratunaan, paamua naagu ra iziar lawalaa ziaana Nakmai, singsaxai taning, naagu iziar lamaskana Iesu Kaarisito, ma a daraaina xa zaxot fawat nim lapaara Nakmai.

¹⁴ Taning dia di iziar lamaskana a luaai, avuna be wana Kaarisito. Naan ka urif fatuin maam amun Judaa maadi inaxam paazaai varaxai wana nim aubina xawit amun Judaa naagu inaxam paazaai xuna dia dina zaxai. Paamua dia xawit di paasaxo, singsaxai Kaarisito xa ra zuruk pizin a izi puruaiang kanaan. ¹⁵ Ma araan ka maat, naan ka vanong amun Lus sin Moses faraxai wana amun dorang dikdik. Naan ka saxot kana urif fatu

uru lemlem faraxai ma dina balas iaa a watbung faaxur azaxai be malasing ma dia vaakdul dina iziar lamaskana a luaai. ¹⁶ Ma taning dia di lemlem azaxai be, ma Kaarisito xa ra urif faulin dia vaakdul malasing amun paasaxo varaxai wana Nakmai. Ma araan ka maat laaxur wana a robuxul, naan ka ra zuruk pizin a izi puruaiang lawalaua naandi. ¹⁷ Naan ka wat ma xa fazei wana a luaai zinim ina naagu iziar lawalauu ma zimaam saait amun Judaa maadi iziar vaasilik. ¹⁸ Avuna wana Kaarisito, dia vaakdul xat faraxas dina waan sin Damana dia lamaskana a Laklagaai a Raabu azaxai be.

¹⁹ Malasing ma nim kawit kaarik amun topu-ran, kawit. Taning naagu zaxai xa varaxai wana aubina zin Nakmai ma naagu iziar varaxai wana naandi malasing a funalik sina. ²⁰ Nim a vaal zin Nakmai ina naa ra varur laaxur wana amun aaposal ma amun profet. Naandi amun faat siar iwana vaal ma Iesu Kaarisito naan nanga a varumaraiang a vaat iwana vaal. ²¹ Ma laaxur wana a vaat angkanaan, amun non faakdul iwana vaal xa vandumduma daxa wana ma xa balas a vaal xoxok aaxan a Piran. ²² Ma naan kat purif fatuin saait nim ma naagu balas a vaal ina Nakmai xa raagul wana lamaskana a Laklagaaina.

3

A Vaamuzazang Sin Pol Xa Waan Sin Aubina Xawit Amun Judaa

¹ Malasing ma ga maainung ku nim. Nia Pol, ga iziar la vaal a vaamaazikang saxotang Iesu

Kaarisito, wanaze ga gigiu a vaamuzazang sina xuna vawaalang nim aubina xawit amun Judaa.

² Naagu rexaas faanong adu Nakmai xa ra lis a vaamuzazang kari zurugu lamaskana a daxaiang sina xuna vawaalang nim. ³ Ma Nakmai xa ra vatangin azaan ka izi vunfun surugu. Ga rexaazin ka ma lamaskana a waambaar angkari ga ra farar vaamumut pana. ⁴ Ma araan naagu vakot, naaguna rexaazin azaan angkanaan ina nia ga mazaam ka izi vunfun pana Kaarisito. ⁵ Kawit taxazak na vasei vamaravaas aubina ilamun patkul i waamua wana azaan angkari. Singsaxai taning a Laklagaai a Raabu xa viaat sin amun aaposal ninis ma amun profet ninis sin Nakmai. ⁶ Naan azaan angkanaan ka izi vunfun ka malasing kari: Pana a Dorang Daxa aubina xawit amun Judaa di inaxam paazaai dina zuruk amun saan faakdul ina Nakmai xa ra xalxalin sin naandi varaxai wana amun Judaa di inaxam paazaai. Ma naandi vaakdul amun non ila winpina Kaarisito. Ma amun kalxalang pana Iesu Kaarisito aaxan naandi zaait.

⁷ Nia a iaana kilaiiang iwana Dorang Daxa angkari. Nakmai nanga xa ra lis a vaamuuzazang kari zurugu wana a dikdikang sina, naa ra lis surugu malasing a talazang lamaskana a daxaiang sina. ⁸ Ma nia ga mumut mase wana naandi vaakdul aubina zin Nakmai. Singsaxai naan ka ra vatangin a daxaiang sina zurugu ma xa lis a vaamuzazang kari xuna fazeiang sin aubina xawit amun Judaa wana amun talazang laba zin Kaarisito ina dia aubina xawit mase nat faraxas dina mazaam la pira angkari.

⁹ Nakmai ina xa vaziaar amun saan faakdul, xa lis a vaamuzazang kari zurugu xuna vamaravaazang aubina vaakdul wana ainaxamang sina ina mumua xa ra izi vunfun. ¹⁰ Ka ra izi vunfun mumua singsaxai taning, araan naan ka giu azaan angkanaan sin aubina di inaxam paazaai, xa vatangin adi mazamang sina zin amun laklagai, naandi amun paamua ma naandi di rauxin a burburaaiang ikula la lia ma inana mof. ¹¹ Mumua pis nanga Nakmai xa rexaas la inaxamang sina adu naan kana giu azaan angkanaan. Ma taning naa waambazof pana Iesu Kaarisito a Piraana dia. ¹² Lamaskana naan dia di ifazei ma xawit ta maraautang. Ma lamaskana ainaxam paazaaiang sin dia wana naan, kat faraxas dia dina balas sin Nakmai ma xawit ta inaxamang urua. ¹³ Malasing ma ga maainung nim adu tuaa a maskana nim kana maravan lalozang amun maazikang nia ga vazaak kuna vawaalang nim. Singsaxai wana amun maazikang kanaan Nakmai xana valaup aizina nim.

Pol Xa Maainung Aaxan Amun Efesas

¹⁴ Araan ga naxaam amun saan angkanaan, ga zibukaak lamarana Maamaa ma ga maainung. ¹⁵ Naan Nakmai Damana aubina vaakdul zina, naandi di iziar la lia ma la pira angkari ma naan ka vaiza naandi vaakdul amun lemlem angkanaan. ¹⁶ Ma ga maainung adu lamaskana amun lulu-gaan sina xa marmari daxa, naan kana vadikdik a maskana nim pana dikdikang lamaskana a Laklagaai a Raabu, ¹⁷ kuna Kaarisito xana raagul lamaskana nim pana ainaxam paazaaiang sinim. Ma ga maainung saait adu a matmalabuk iwana

sasaxotang azanon tawarak, kana balas dikdik lamaskana nim ma xana dikdik malasing a pira xa ratoting a xatkadora iaai ma xa vadikdik a iaai xa rur dikdik pana naan. ¹⁸ Ga saxot adu nim faraxai wana aubina ninis faakdul zin Iesu, naaguna dikdik kuna rexaazinang a matmalabuk sin Kaarisito iwana sasaxotang azanon ka walak malasing faa, ma xa baraaaf malasing faa, ma xa baraaaf puzaa laaxur malasing faa, ma xa lulun-gaai malasing faa. ¹⁹ Ma ga maainung saait adu naaguna rexaazin a matmalabuk sin Kaarisito iwana sasaxotang azanon adu xa laba wana rexaazang sin aubina. Malasing ma amun saan daxa vaakdul xa bas lamaskana Nakmai xat faraxas saait kana bas lamaskana nim.

²⁰ Naan ina xa dikdik ma xat faraxas kana giu amun saan laba marazaat pana amun saan dia dit naxaam ma dit maainung pana, lalozang a dikdikang sina xat faamuzas lamaskana a roroiang sin dia, ²¹ a marmari daxaiang kana uzaa zina lamaskana aubina di inaxam paazaai ma lamaskana Iesu Kaarisito bulaai, bulaai. Ka vaaratunaan.

4

Aubina Di Inaxam Paazaai Di Maska Zaxai Lamaskana Kaarisito

¹ Nia ga iziar lamaskana a vaal a vaamaazikang panaze ga gigi a vaamuzazang sin a Piran. Malasing ma ga maainung fadikdik nim malasing kari: Naaguna raagul wana a roroiang kat faraxas

pana naan ka ra kalin nim pana. ² Naaguna vatumut nim nanga, ma naaguna vatangin a matmalabuk iwana mainovang, ma naaguna rauxin a matmalabuk iwana zimbang daxaiang, ma tuua naagu malumbaai araan azanon sinim kawit di giu vatok azanon saan, panaze naagu sasaxot nim saksaxai. ³ Naaguna gut pana amun lan faakdul wana a matmalabuk iwana iru vatuiang ina a Laklagaai a Raabu xa ra lis sinim panaze naan ka pis faraxin nim pana a luaai. ⁴ Dia vaakdul di zaxai lamaskana winpina Kaarisito, ma a Laklagaai a Raabu azaxai be ina xa iziar lamaskana dia vaakdul. Ma Nakmai xa ra viring dia xuna dina rauxin a zimbangang faraxai wana ainaxam paazaaiang azaxai wana naan. A vuvuna azaan angkanaan, a viraaiang sin Nakmai. ⁵ Ka rauxin a Piran azaxai zin dia, ma ainaxam paazaaiang azaxai, ma a baaptaaizang azaxai, ⁶ ma xa rauxin Nakmai azaxai ma naan Damana dia vaakdul. Naan ka rasin a lus sina laaxur wana dia vaakdul ma xa vaamuzas lamaskana roroiang sin dia vaakdul ma xa iziar lamaskana dia vaakdul.

⁷ Kaarisito xa rataalaas dia saksaxai wana amun talazang lalozang a sasaxotang sina nanga.

⁸ Avuna a Baar Xoxok ka piaat malasing kari,

“Araan naan ka ra uzaa ikula laaxur,
xa zaxot amala aubina ina di iziar la vaala
vaamaazikang,

ma xa ralaas aubina wana amun talazang.” (*Saam*
68:18)

⁹ Araan di ra varaar malasing kari, “Naan ka uzaa laaxur,” aknaaza dorang kari adu waamua naan ka ra wizik paanaburut lamaskana a pira angkari.

¹⁰ Naan ina xa wizik paanaburut, naan bani xa uzaa ikula laaxur ma xa bilaas a bara ma a mof kuna sfaarang amun saan faakdul ikula laaxur ma iriat la pira angkari ma lawaana pira xuna naan kana iziar lamun non faakdul.

¹¹ Ma naan nanga xa ra lis amun talazang sin aubina zina malasing kari, azanon di balas amun aaposal, ma azanon amun profet ma azanon di fazei wana Dorang Daxa, ma azanon di xatkatong aubina zin Nakmai ma azanon amun maravas.

¹² Avuna xa saxot adu dina nimnimanin aubina vaakdul zin Nakmai, naandi a winpina Kaarisito, xuna vaamuzazang ku naan ma xuna dina dikdik puzaa. ¹³ Dia vaakdul dina giu malasing kanaan ka ruaas dina zaxai be lamaskana ainaxam paazaaiang, ma dia vaakdul dina rexaazin fatalamin Naata Nakmai xa ruaas dia vaakdul dina makal wana ainaxam paazaaiang. Ma dina uzaa uzaa xa ruaas dina malasing Kaarisito ma dina rauxin amun saan daxa vaakdul xa bas lamaskana.

¹⁴ Malasing ma dia dina wen malasing kaarik a funalik mumut ina ainaxam paazaaiang sin naandi xat falvaaliang malasing azaan ina a rof kai psin fawizik ma xai psin fawat ma a maaliu xai wif fawiaang ma xai wif fawat. Dia dina wen falos kaarik amun faraviraaiang sin aubina ina di rexaas daxa wana vaagitang ma dit faagit kuna urif falmurang aubina wana dorang maamis sin naandi. ¹⁵ Sing saxai dia dina piaat a dorang ka vaaratunaan faraxai wana matmalabuk iwana sasaxotang azanon. Ma dina laba uzaa uzaa

wana amun lan faakdul ma dina balas makal malasing a winpina Kaarisito, naan a waamua zin dia, malasing a waat iwana winpin. ¹⁶ Naan ka vadikdik a winpin angkanaan. Malasing ma a winpin faakdul xa vadumduma daxa varaxai ma amun las di roting falagot, ma amun non saksaxai ila winpin ka vaamuzas, ma a winpin faakdul xa walak puzaa ma xa makal lamaskana matmalabuk iwana sasaxotang azanon.

A Roroiang Faaxur Lamaskana Kaarisito

¹⁷ Malasing ma lamaskana aizina a Piran, ga vazei nim ma ga fanaau zinim adu tuua xaarik naagu iziar malasing aubina xawit amun Judaa xawit di inaxam paazaai. Ainaxamang sin naandi xa rabanat mase. ¹⁸ A rexaazang sin naandi xawit na maravas ma di iziar lawalau ziaana a roroiang sin Nakmai. Kawit di rexaazin a vaaratu-naanang panaze a maskana naandi xa dikdik. ¹⁹ Kawit ta maangilang sin naandi ma di lis pizin a roroiang sin naandi wana amun sasaxotang taksaat ma uwat matmalabuk faakdul xa mitikaai varaxai wana a matmalabuk iwana lamaiang.

²⁰ Sing saxai nim ina di viraai nim pana Kaarisito, xawit di viraai nim pana amun matmalabuk malasing kanaan. ²¹ Ga rexaas adu naagu langar vaanong pana Kaarisito ma di viraai vanong nim pana a dorang faaratunaan ina xa iziar zin Iesu. ²² Di viraai nim kuna waan fatalingang awat toroiang sinim iwaamua, malasing naagu gamul psin a marapi xabaar. Awat toroiang kanaan ka raksaat ma xat fagit

dia ma dit falos amun sasaxotang ka raksaat. ²³ Di viraai zaait nim kuna lizang nim nanga zin Nakmai xuna vavaxurang a maskana nim ma ainaxamang sinim. ²⁴ Di viraai zaait nim kuna mamaauzang pana a roroiang faaxur ina Nakmai xa ra vaziaar malasing nanga a roroiang sina, xuna naaguna valos amun matmalabuk ka tak ma xa vaaratunaan ma naaguna balas aubina ninis sin Nakmai.

²⁵ Malasing ma naagu vaanong pana vaagitang ma naagu piaat a vaaratunaanang sin amun pali-aana nim avuna dia vaakdul amun non ila win-pina Kaarisito. ²⁶ “Araan naagu boromaazik, tuaa naagu giu a matmalabuk taksaat.” *(Saam 4:4)* Ma tuaa a boromaazikang sinim kana iziar xa ruaas a iaas kana si, ²⁷ ma tuaa naagu lis a mara-palau zin Saatan. ²⁸ Tamon taxazak ka vinaau, tuaa xaarik kana vinaau. Ka daxa naan kana vaamuzas ma xana giu amun saan daxa wana uru mitna xuna vabalozung azaan kat faraxas pana naan nanga ma xana ralaas saait naandi ina di izi gogof.

²⁹ Ma tuaa ta dorang taksaat kana tukbilak la nguza nim. Naaguna ipiaat be a dorang iwana faawalang kuna vadikdikang aubina lalozang amun saan di izi gogof pana lamaskana roroiang faaxur zin naandi ma a dorang sinim kana lis a daxaiang sin naandi ina di langar. ³⁰ Ma tuaa naagu vamaskalus a Laklagaai a Raabu zin Nakmai ina Nakmai xa ra kalin malasing a vaak-ilanang sina wana nim adu nim sina vaatak, ma la raan naan kana vanong a vaamuzazang

iwana wul vaxaromang nim, naaguna mama-raxas faakdul mase. ³¹ Ma naagu luaa psin a matmalabuk faakdul iwana maska mirikang, ma a matmalabuk iwana boromaazikang, ma tingarang faraxai wana varuaazang, ma wispiaalng axazak, ma aze ramun matmalabuk iwana kawinang azanon tawarak. ³² Ma naagu giu a daxaiang ma naagu maluf nim saksaxai. Ma tamon taxazak sinim ka giu a raksaarang pana nim, naagu naxaam pizin malasing be Nakmai xa naxaam pizin sinim lamaskana Kaarisito.

5

A Zangazang Lamaskana Maravas

¹ Nim a funalik sin Nakmai, ma naan ka sasaxot nim. Malasing ma naaguna ving fatalamin naan.

² Ma a roroiang sinim kana bas pana matmalabuk iwana sasaxotang azanon malasing Kaarisito xa sasaxot dia ma xa lis a roroiang sina zin dia malasing a talazang ka milalas mikuf ka waan sin Nakmai.

³ Singsaxai tuaa ta matmalabuk taksaat lamannar iwana aizit maxuzang kana iziar lawalaua nim ma tuaa ta wat matmalabuk ka mitikaai ma tuaa zaait naagu lama. Amun matmalabuk angkari xawit na daxa wana aubina ninis sin Nakmai dina giu. ⁴ Tuaa naagu piaat ta dorang taksaat o ta dorang ka baabaa o tuaa naagu visfis pana visfizang taksaat. Awat dorang kanaan kawit na daxa xuna piaatang, singsaxai naaguna

wisfaadaxa zin Nakmai. ⁵ Avuna naaguna rex-aas mase adu naandi ina di gigi a matmalabuk taksaat lamanar iwana aizit maxuzang o naandi di gigi a matmalabuk ka mitikaai o naandi ina di lama, dina wen taumana a bikabar zin Kaarisito ma Nakmai. A matmalabuk iwana lamaiang ka malasing a matmalabuk iwana lotuiang pana amun nakmai vaagit. ⁶ Tuua naagu luaa aubina dina urif falmur nim pana a dorang palaau. Avuna amun matmalabuk angkanaan ka urif fawat a boromaazikang sin Nakmai wana naandi ina xawit dit falos naan. ⁷ Malasing ma tuua naagu varawaal wana naandi.

⁸ Paamua nim aubina ila bungszuk, singsaxai taning nim aubina ila maravas lamaskana a Piran. Malasing ma naaguna raagul malasing a funalik ila maravas. ⁹ A maravas kat fabalos amun matmalabuk faakdul xa daxa ma amun matmalabuk faakdul xa tak ma amun matmalabuk lalozang a dorang faaratunaan. ¹⁰ Ma naaguna zaleng luk amun matmalabuk kat fananam a Piran. ¹¹ Tuua naagu giu amun saan aubina ila bungszuk di gigi ina xawit ta vuaaina. Singsaxai naaguna vatangin adu amun matmalabuk angkanaan sin naandi xawit na daxa. ¹² Amun saan angkanaan aubina ina xawit dit langar zin Nakmai di gigi vunfunin, ma dia dina maangil wana dadorang pana. ¹³ Singsaxai araan a maravas ka vamaravaas tazaar, kat fatangin la maravas. ¹⁴ Avuna a maravas ka ratasin amun saan faakdul la maravas. Malasing ma a dorang kari naako,

“Nua gui milaaif, gu ravaangun,
 ma gu ramaraat siaana maatang,
 ma Kaarisito xana lis a maravas pana nua.”

¹⁵ Naaguna xatkatong fatalamin a roroiang sinim malasing kari, tuaa naagu malasing amun tabanat, singsaxai naaguna malasing aubina mazam. ¹⁶ Lamaskana a notaan faakdul ina xa rauxin a marapalau, naaguna giu amun matmalabuk sin Nakmai, wanaze amun taan angkari taning amun taan taksaat. ¹⁷ Malasing ma tuaa naagu inaxam fewalaau singsaxai naaguna maravas pana a sasaxotang ma ainaxamang sin a Piran. ¹⁸ Tuua naagu imin famarazaat a waain ma naagu bumaat, avuna a matmalabuk angkanaan ka malasing sin amun pungpung. Singsaxai naaguna bas pana a Laklagaai a Raabu. ¹⁹ Ma naaguna dador zinim saksaxai wana a dorang lamaskana a baar zin Saam ma amun tanganang iwana lotu ma amun tanganang a Laklagaai a Raabu xa rasin lamaskana nim. Ma naaguna rangan faraxai wana wisfaaruang la maskana nim ka waan sin a Piran. ²⁰ Ma lamaskana amun taan faakdul, naaguna wisfaadaxa zin Nakmai Damana dia wana amun saan faakdul lamaskana aizina a Piran sin dia Iesu Kaarisito.

²¹ Naaguna iziar lawaana nim saksaxai wanaze naagu varanop pana Kaarisito.

Pol Xa Dador Wana A Rapti Ma A Ravin Di Maxus Iaa

²² Nim a furavin, naaguna iziar lawaana amun labana nim malasing naagu iziar lawaana Piran.

²³ Avuna a rapti naan a waamua zin taak sina malasing Kaarisito naan a waamua zin aubina di inaxam paazaai. Naandi a winpina Kaarisito, ma naan a Baraai a Vaaroroiang. ²⁴ Malasing aubina di inaxam paazaai di iziar lawaana Kaarisito, malasing saait a furavin dina iziar lawaana amun labana naandi lamaskana amun saan faakdul.

²⁵ Nim saait ubina naaguna sasaxot amun tavin sinim, malasing Kaarisito xa sasaxot aubina di inaxam paazaai ma xa ra lis a roroiang sina nanga xuna vawaalang naandi ²⁶ malasing ma naandi di ra balas aubina zina. Naan ka ra tus faninis naandi wana daanim lamaskana dorang sina. ²⁷ Naan ka giu malasing kanaan kuna naandi dina marmari daxa lamarana, malasing a ravin kawit ta mitikaai wana naan o ta vulvulaai la winpina ma xawit ta zaan taksaat pana naan, ma xana ninis ma xawit ta vaakarang pana naan.

²⁸ Malasing bani, ubina, naaguna sasaxot amun taak sinim malasing be naagu sasaxot a winpina nim nanga. A rapti xai sasaxot taak sina xai sasaxot naan nanga. ²⁹ Kawit axazak kai purua wana winpina nanga. Kawit. Naan ka rata laas ma xat katkatong naan malasing Kaarisito zaait kai giu wana aubina di inaxam paazaai. ³⁰ Avuna dia vaakdul dia amun non ila winpina Kaarisito.

³¹ A Baar Xoxok ka piaat malasing kari: “Avuna xari a rapti xana waan fataling maamaa zina ma naanaa zina ma xana iziar varaxai wana taak sina ma nandiaa dina zaxai iaa la winpin.” (*Var 2:24*)

³² A dorang kanaan ka ra izi vunfun, ka lagaf pana dia dina mazaam, singsaxai nia ga dador

wana Kaarisito ma aubina di inaxam paazaai.
³³ Malasing ma nim saksaxai naaguna sasaxot amun taak sinim malasing naagu sasaxot nim nanga. Ma nim a furavin naaguna varanop pana amun labana nim.

6

A Funalik Ma Amun Damana Naandi Ma Amun Naanaa Zin Naandi

¹ A funalik naaguna langar zin amun maamaa zinim ma amun naanaa zinim lamaskana a Piran. Avuna a matmalabuk angkanaan ka tak pana nim naaguna valos. ² A Baar Xoxok ka piaat malasing kari: “Guna varanop pana damaam ma dinaam.” Naan a varumaraiang a lus ka rauxin a xalxalang faraxai wana. ³ Tamon guna giu malasing kanaan, a Baar Xoxok ka piaat malasing kari, “Aiziarang sunum kana daxa ma a roroiang sunum kana baraaf laaxur wana pira angkari.” (*Lus 5:16*)

⁴ Ma nim amun maamaa tuua naagu vabaro-mazik naandi, singsaxai naaguna xatkatong falamin naandi lamaskana varaviraaiang sin a Piran.

Amun Iaana Kilaaiang Ma Amun Mono Zin Naandi

⁵ Amun iaana kilaaiang, naaguna valos a dorang sin amun mono zinim iniat la pira angkari, naaguna maraaut ma naaguna varanop pana naandi. Naaguna valos faraxai wana vaaratu-naanang lamaskana nim, malasing naagu valos a dorang sin Kaarisito. ⁶ Tuua naagu valos be araan di raamin nim kuna vadokdokang naandi.

Kawit. Naaguna vaamuzas malasing nim amun iaana kilaaiang sin Kaarisito ma naaguna giu a vaamuzazang kat faraxas pana a sasaxotang ma ainaxamang sin Nakmai la maskana nim. ⁷Naaguna giu a vaamuzazang pana maskana nim faakdul xa waan sin a mono zinim, malasing adu naagu vaamuzas aaxan a Piran, ma xawit aaxan aubina. ⁸Avuna naagu rexaas adu a Piran kana lis a wulwulang sin aubina vaakdul wana aze ra vaamuzazang daxa naadi ra giu, naapalaau naandi amun iaana kilaaiang o xawit amun iaana kilaaiang.

⁹Ma nim amun mono, naaguna giu malasing saait kanaan pana amun iaana kilaaiang sinim. Ma tuua naagu vamaraut naandi, wanaze naagu rexaas adu a Piran be azaxai ikula la lia, zin naandi ma zinim saait. Ma aikilizang sina xat faraxas pana aubina vaakdul.

Amun Marapi Iwana Varopang Sin Nakmai

¹⁰A vaanongang pana dorang surugu xa malasing kari, naaguna dikdik lamaskana a Piran ma lamaskana dikdikang laba zina. ¹¹Naaguna valaak amun marapi vaakdul iwana varopang sin Nakmai, xuna naaguna ruxol amun faaxabebeuang sin Saatan. ¹²Avuna dia xawit di varop faraxai wana aubina, singsaxai dia di varop faraxai wana amun paamua zin amun laklagai raksaat ma amun laklagai ina di rauxin amun burburaaiang ma amun laklagai ina di roting falagot a dikdikang ila bungszuk lamaskana pira angkari, ma amun laklagai raksaat ila mof.

¹³ Malasing ma naaguna valaak amun marapi vaakdul iwana varopang sin Nakmai, xuna araan a raksaatang kana balas, kat faraxas naaguna irur dikdik. Ma araan naagu nimnimanin fanong amun saan faakdul, naaguna irur dikdik. ¹⁴ Naaguna irur dikdik malasing kari: naaguna pis falagot a let, naan a dorang faaratunaan. Ma naaguna waakol a bangbangana nim pana a vang aain, naan a matmalabuk ka tak. ¹⁵ Naaguna valaak amun su la xaaka nim, amun su xuna nimnimanang kuna zangazang faraxai wana a Dorang Daxa iwana luaai. ¹⁶ Ma naaguna zuruk a sil xuna waakolang nim, naan ainaxam paazaaiang, kuna waakolang nim siaana amun bili vaakdul xa ililap sin Saatan ma naaguna zop famaata. ¹⁷ Ma naaguna valaak a kuf di giu wana aain iwana varopang, naan a matmalabuk iwana zaxot faulinang aubina. Ma naaguna zuruk a baainaat sin a Laklagaai a Raabu, a baainaat naan a dorang sin Nakmai.

¹⁸ Naaguna maainung faraxai wana a dikdikang sin a Laklagaai a Raabu lamun taan faakdul varaxai wana atavur amun maainungang faakdul. Naaguna naknakaai, ma naagunat maainung pana aubina ninis faakdul zin a Piran. ¹⁹ Naaguna maainung saait pana nia adu Nakmai xana lis amun dorang surugu xuna gana ipiaat, ma xuna gana wen maraaut pana pitfiaatang amun saan ina mumua xa ra izi vunfun ma taning a Dorang Daxa xa viaat la maravas. ²⁰ Avuna Nakmai nanga xa rasin nia gana waan farawuk ma gana fazei

wana Dorang Daxa, ma wana vaamuzazang kari ga iziar la vaal a vaamaazikang. Naaguna maainung pana nia xuna gana pitfiaat ma gana wen maraaut, malasing Nakmai xa saxot nia gana giu.

A Vaanongang Iwana A Dorang

²¹ Taaikikas daaza dia lamaskana Kaarisito di sasaxot naan ma a iaana kilaaiang faaratunaan sin a Piran, naan kana vazei nim pana amun saan faakdul xa ra balas pana a roroiang surugu, ma naaguna rexaas nia ga iziar malasing faa. ²² A vuvuna ga kling fawat naan sinim kuna naaguna rexaas adu maadi iziar malasing faa iriat ma xuna naan kana vadikdik nim.

²³ A luaai ma a matmalabuk iwana sasaxotang azanon faraxai wana ainaxam paazaaiang kana iziar zinim amun taatum lamaskana Kaarisito xa wat sin Nakmai Damana dia ma a Piran Iesu Kaarisito. ²⁴ A daxaiang kana waan sin naandi vaakdul ina di sasaxot a Piran sin dia Iesu Kaarisito varaxai wana a matmalabuk iwana sasaxotang azanon kawit akin faanongang iwana.

A Dorang Daxa Zin Nakmai
The New Testament in the Nalik Language of New
Ireland Province, Papua New Guinea
Nupela Testamen long toples Nalik long Niugini

copyright © 2023 Wycliffe Bible Translators Australia

Language: Nalik

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-03-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Mar 2024 from source files dated 28 Mar 2024

42305cda-c6c8-512e-a277-ab36f573c0db